

Jak stavíme školu aneb odyssea po česku

Zkušenosti čtyř starostů dobrovolného svazku obcí LOŠBATES

Přemýšlíte ve vaší obci o stavbě nové školy, školky či o jiném podobně náročném projektu?

My starostové sdružení v našem dobrovolném svazku obcí LOŠBATES absolvujeme náročný maraton směřující k nové svazkové základní škole už více než pět let. Rádi se s vámi v následujícím textu podělíme o některé zkušenosti, které jsme při této strastiplné „odyssee po česku“ nabyli.

Jak to všechno vlastně začalo? V našich čtyřech obcích (Louňovice, Štíhllice, Tehovec, Svojetice) historicky nikdy škola nebyla. Děti proto plnily školní docházku v sousedním Mukařově, kde ostatně školu naši občané pomáhali i stavět. Jenže pak nám Mukařov po mnoha peripetiích zrušil školský obvod a nám zbyly jen oči pro pláč.

Ale zároveň v nás vzkličilo odhodlání se s novou situací poprat a nenechat naše děti učit se na ulici nebo někde ve vyřazených vojenských stanech s železnými kamínky. Byli jsme hozeni do vody a nezbylo nám než plavat. A tak vznikl DSO LOŠBATES a na pozemku v Louňovicích jsme začali připravovat stavbu nové svazkové školy. Naše děti zatím provizorně jezdí do

školy ve vzdálené Stříbrné Skalici, i ta se ale rychle blíží hranici svých maximálních kapacit.

KROK PO KROKU

Po celých pět let tvrdě pracujeme na uskutečnění našeho záměru. Na začátku jsme vyhlásili architektonickou soutěž. Přes objektivní náročnost soutěže tohoto kroku nelitujeme, protože nám umožnil prověřit různé přístupy k architektonicko-urbanistickému ztvárnění školy a konsensuálním způsobem vybrat ten pro nás nejvhodnější projekt, umožňující moderní výuku, ovšem za dodržení rozumných nákladů.

Pak jsme se dohodli s projektanty, absolvovali v rámci honu na nezbytná razítka zdlouhavé kolečko po 45 institucích... a podnikli stovky či tisíce dalších nutných kroků, jejichž detailní popis si můžete přečíst na našem webu losbates.cz. Nyní jsme ve fázi hotové projektové dokumentace pro stavební povolení a doladování zbylého financování. Stavět bychom chtěli začít za necelý rok. Pro ty z vás, které něco takového teprve čeká, si vám dovoluujeme předložit několik poznatků a doporučení.

ZALOŽTE SI SVAZEK VÍCE OBCÍ, ALE NE KVŮLI DOTACÍM

Nám pomohlo, že se naše čtyři obce spojily a vše kolem školy připravujeme i financujeme společně. Žádná z nich by takovou (nejen finanční) zátěž sama neutáhla. Takže založení svazku určitě doporučujeme i vám. Ale hlavní motivací by měl být společný cíl, nikoliv jen fakt, že jsou svazky zvýhodněné v rámci spoluúčasti u dotací.

POMÁHÁ OTEVŘENOST A KONSENZUS

Někdo se svazků bojí, protože znamenají nutnost domluvy mezi více starosty z různorodých obcí. Nám se spolupráce osvědčila, za celou dobu to mezi námi výrazněji nezaskřípalo, přestože LOŠBATES přežil již dvoje komunální volby a někteří starostové se vyměnili. Jaký na to máme recept? Mimo jiné konsenzuální rozhodování. Dle stanov našeho svazku bychom sice mohli rozhodovat prostou většinou, ale v praxi se to nikdy nestalo, vždy jsme diskutovali tak dlouho, dokud jsme se nedohodli. A všechny klíčové věci týkající se školy otevřeně probíráme a schvalujeme na všech čtyřech zastupitelstvech, aby si nikdo nemohl stěžovat, že o tak klíčovém projektu nemá dostatek informací.

NEČEKEJTE, ŽE VÁM NA ZAČÁTKU NĚKDO POMŮŽE

Nemá smysl se minimálně v prvních fázích spoléhat na stát, že vám pomůže. Sami jsme také na začátku nestáli s nataženou rukou, naopak jsme si museli našetřit značné prostředky na pravidelné příspěvky do svazku, na projektovou dokumentaci a další nezbytné výdaje.

Dodneška nám jde celá čtvrtina daňových příjmů na školství! Jde pro nás o prioritu číslo jedna – chceme postavit školu, která tu bude minimálně sto let, bude sloužit



dětem i celé komunitě a přispěje k soudržnosti lidí v našich jednotlivých obcích. Děti nebudou muset do školy a na kroužky jezdit do širokého okolí a lépe se navzájem poznají. Pak je pravděpodobnější, že zůstanou bydlet v místě. Proto těchto investic nelitujeme.

Teprve v pokročilejších fázích, kdy již máte vybraný a rozpracovaný projekt, má smysl začít se zajímat o dotační tituly nabízené státem. Do té doby se s vámi nad prázdným papírem nikdo bavit nebude.

NEPODSTŘELTE NA ZAČÁTKU ODHADOVANOU CENU

Tohle je velmi praktická rada. Často se v počátcích podobných projektů operuje s podstřelenou cenou. Snad aby se ušetřilo na odměnách v soutěži, snad aby se nevydělala jednotlivá zastupitelstva či občané a nevyvstala otázka, kde na to příslušné obce vezmou. Jenže to pak zafunguje jako bumerang. Cenu bude časem nutné přiblížit realitě. Nehledě na současnou inflaci a rostoucí ceny stavebních prací, které by i velmi realistický odhad ceny extrémně navýšily. Náhlé zdvojnásobení či dokonce ztrojnásobení ceny se pak nejen zastupitelstvům těžko vysvětluje. Takže je lepší už od začátku pracovat spíše s pesimističtějšími odhady ceny a nic nelakovat narůžovo.

POČÍTEJTE S TÍM, ŽE JDE O BĚH NA DLOUHOU TRÁŤ

I kdybyste byli ve vaší obci vybaveni nadpřirozenými schopnostmi, postavit novou školu na zelené louce za dva nebo tři roky nejde. Vezměte si například, že když byl v roce 2016 vyhlášen dotační program Prstenec I na podporu výstavby ZŠ v takzvaném prstenci kolem Prahy, figurovalo v něm deset projektů. Dnes, po šesti letech, je jich zrealizována pouhá polovina. Mimochodem jako příklad obrovského růstu cen stavebních prací od té doby může sloužit, že tehdy bylo pro zmíněných deset škol určeno 1,66 miliardy korun. Za to byste dnes postavili s bídou školy dvě.

Čeká vás také boj s obrovskou byrokracií. Ten bude o to těžší, pokud jako my pocházíte z ma-



lých obcí, které vše musejí dělat v několika lidech a chybí jim aparát právníků či školský odbor. Rozhodně není jednoduché za takových podmínek řídit projekt za tři čtvrtě miliardy korun. Ale nakonec zjistíte, že když se hodně chce a dá se do toho i srdce, zvládnout se to dá.

To neznamená, že by se obcím neulevilo, kdyby jim stát v celém procesu více pomohl minimálně detailnějším určením standardů, jak mají vypadat školy, které je ochoten dotačně podpořit. Nebo například vyčleněním „mobilního“ týmu odborníků, který by obcím stavícím školu – zvláště takovým, které s tím nemají předchozí zkušenosti – poradil. Aby se vše nemusely učit náročnou metodou pokus–omyl.

DOTACE MŠMT VÁM NEBUDE STAČIT

Jednou z klíčových otázek, kterou ani my dodnes nemáme ze sta procent vyřešenou, je zajištění financování projektu. Získat dotaci MŠMT není nic snadného, nicméně jde jen o jednu z nezbytných podmínek, jak mohou menší obce o škole vůbec uvažovat. Ale ani po nedávném navýšení dotace na vybudované místo pro jednoho žáka z 800 tisíc na 1,1 milionu Kč vám částka nemusí stačit. Ne proto, že by snad váš projekt oplýval zbytečným luxusem. Spíše proto, že MŠMT například odmítá financovat cokoli, co je dále než deset metrů od pláště budovy školy. Jenže zároveň máte povinnost vybudovat parkoviště velikosti po-



Obec Louňovice, jejíž starosta Josef Řehák je předsedou svazku LOŠBATES

malu jako u autokina, samozřejmě potřebujete venkovní sportoviště a do deseti metrů se někdy nevejdete ani s topnými systémy.

V našem případě spoléháme jako na další významný zdroj financování na dotaci pro pasivní budovy od SFŽP. Tady pozor, že vás může potkat podobná nepříjemnost jako nás, kdy se náhle objevil zákaz vytápění plynem i u tak pokročilých projektů jako ten náš, který vznikl dávno před současnou geopolitickou krizí. Znamenalo to pro nás přepracování celého projektu se všemi obtížemi a náklady s tím spojenými, včetně nutného odložení otevření nové školy.

Dalším potenciálním zdrojem financí může být teoreticky Národní sportovní agentura (na školní hřiště), svým obcím se snaží pomoci i Středočeský kraj. A pak zde zůstává možnost úvěru, který si obce vezmou u bank. Sami ale

znáte stejně dobře jako my všechny limity a překážky, které se s tím u malých obcí vážou.

NAPLNĚTE SCHRÁNKU OD ZAČÁTKU OBSAHEM. A KOMUNIKUJTE

Nová škola se staví třeba jen jednou za století. Tak to vezměte jako obrovskou šanci. A od začátku se zamýšlejte nikoliv jen nad její betonovou či skleněnou schránou, ale také nad tím, čím bude konkrétně naplněna. Tedy jaká bude vaše kýžená vzdělávací koncepce. A jak naplnit potenciál vaší školy jako jednoho z potenciálních vzdělanostních a kulturních center regionu. My v tomto ohledu od raných fází spolupracujeme se vzdělávacím expertem Václavem Trojanem, s nímž všechny tyto záležitosti konzultujeme.

Také se nám osvědčilo o celém projektu mluvit nejen se zastupiteli

a našimi občany, ale i s relevantními politiky, médii či regionálními osobnostmi. Ty všechny může váš projekt zajímat, pokud jim jej budete umět srozumitelně vysvětlit.

Pokud vás podobná odyssea čeká také, moc vám držíme palce, ať se vše povede. A hlavně to v žádné fázi nevzdávejte. I my jsme během těch pěti let už nejednou klesali na mysli, ale pak jsme si vždycky řekli, že prostě stojí za to jít dál. ●

*Josef Řehák, předseda svazku
LOŠBATES a starosta Louňovic
Martina Vedralová,
starostka Svojetic
Eva Poliačiková Šmoldasová,
starostka Tehovce
Josef Kučák, starosta Štíhlic*

*Další informace najdete na webu
www.losbates.cz*